

IZVJEŠTAJ SAVJETODAVNOG ODBORA GRADA ZAVIDOVIĆI O PRAĆENJU STANJA UPRAVLJANJA JAVNIM FINANSIJAMA NA LOKALNOM NIVOU

Uvod

Javne finansije predstavljaju djelatnost lokalne uprave kojoj su na osnovu zakona i drugih propisa povjerene određene funkcije prikupljanja i trošenja finansijskih sredstava radi ostvarenja opšte korisnih društvenih ciljeva. Najvažniji instrument upravljanja javnim finansijama je budžet. Budžetom se određuje iz kojih će se izvora prikupljati budžetski prihodi i na šta će se ti prihodi trošiti.

Angažman građana u praćenju stanja u upravljanju javnim finansijama lokalnih uprava može pomoći da se pruže bolje javne usluge, donose bolje odluke, poveća povjerenje između lokalnih vlasti i građana, poveća odgovornost i transparentnost, spriječe koruptivne prakse i sl.

Primarni fokus praćenja i izvještavanja Savjetodavnih odbora građana (SOG) u okviru Projekta pomoći lokalnoj upravi, kojeg finansira USAID, (USAID LGAA) su pružanje usluga, implementacija strategija razvoja i javne finansije.

U novembru 2023. godine USAID LGAA je za predstavnike partnerskih jedinica lokalne samouprave (JLS) i SOG-ove održao online obuku o građanskom praćenju upravljanja javnim finansijama na lokalnom nivou. Cilj obuke bio je predstaviti okvir i preporučiti poduzimanje niza praktičnih koraka za vršenje funkcije društvenog monitoringa u oblasti upravljanja javnim finansijama na jednostavan i metodološki ispravan način.

S tim u vezi, Savjetodavni odbor građana Grada Zavidovići je uz podršku USAID LGAA i partnerskih JLS sačinio ovaj Izvještaj analizirajući podatke sa portala budzet.ba „Provjerite budžet vaše lokalne uprave“ za dvije prioritetne usluge, procjenjujući transparentnost i učešće građana u budžetskom procesu na osnovu javno dostupnih podataka i provodeći online anketu sa građanima o dostupnosti, razumijevanju i njihovoj informisanosti o budžetu lokalne uprave.

Elementi praćenja stanja upravljanja javnim finansijama obrađeni u ovom izvještaju prikazani su u sljedećoj tabeli.

Br.	Elementi praćenja	Izvori informacija
1.	Transparentnost budžetskog procesa	Zvanična internet stranica uprave i drugi internet servisi uprave
2.	Mehanizmi učešća građana u procesu budžetiranja	Zvanična internet stranica uprave i drugi internet servisi uprave
3.	Planiranje, usvajanje i implementacija budžeta i analiza sadržaja budžeta lokalne uprave za dvije prioritetne usluge	Zvanična internet stranica uprave i drugi internet servisi uprave, portal www.budzet.ba
4.	Mišljenje građana o budžetu lokalne uprave prikupljena putem online ankete	On line anketa distribuirana digitalnim putem

Transparentnost

Dokumenti budžeta za 2024. i prethodne godine jednostavno su dostupni na internet stranici Grada Zavidovići, strana „Gradsko vijeće/Budžet“, uključujući i izvještaje o izvršenju budžeta. Grad Zavidovići je u 2023. godini u saradnji sa Projektom pomoći lokalnoj upravi objavio Budžet građana za 2023. godinu i isti se može naći na odjeljku novosti. Poželjno bi bilo da je Budžet građana dostupan na strani sa dokumentima budžeta za 2023. godinu. Informacija o razmatranju izvještaja od strane Gradskog vijeća dostupna je putem materijala o sjednicama Gradskog vijeća. Grad Zavidovići redovno objavljuje pozive građanima i drugim zainteresiranim stranama za učešće u javnoj raspravi o nacrtu budžeta. Izvještaj i ili informacije o rezultatima konsultacija i učešća građana sa naglaskom na status pojedinih inicijativa su dostupni kao dio materijala za sjednice Gradskog vijeća. Grad Zavidovići na zvaničnoj internet stranici redovno objavljuje planove javnih nabavki, kao i pojedinačne odluke o izboru ponuđača ili poništenju postupka.

Mehanizmi i učešće građana u procesu budžetiranja

Prema uvidima sa zvanične internet stranice, Grad Zavidovići redovno organizira javne rasprave o nacrtu budžeta. Takođe, putem internet stranice Grad redovno putem javnih poziva i uz primjenu odgovarajućih kriterija (LOD metodologija) finansira rad i projekte neprofitnih organizacija. Grad Zavidovići kao i većina jedinica lokalne samouprave u BiH ne provodi praksu potpunog participativnog budžetiranja. Participativno budžetiranje je proces kojim građani mogu odrediti na šta će biti utrošen dio budžeta lokalne uprave. Primjena participativnog budžetiranja bi dodatno osnažila motivaciju i učešće građana u procesu budžetiranja.

Planiranje, usvajanje i implementacija budžeta kao i analiza sadržaja budžeta lokalne uprave putem portala www.budzet.ba za dvije prioritetne usluge

Shodno uvidima iz zvanične web stranice Grad Zavidovići je budžet za 2024. godinu usvojio 28.12.2023. Grad je takođe razmatrao i objavio kvartalne i polugodišnji izvještaj o izvršenju budžeta. U 2023. godini Grad Zavidovići je izvršio jedan rebalans budžeta za 2023. godinu.

Grad Zavidovići je u saradnji sa USAID LGAA projektom je odabrao raditi na unaprjeđenju dvije prioritetne usluge „Dobijanje građevinske dozvole“ i „Održavanje puteva“. Imajući to u vidu i podatke o budžetu Grada Zavidovići prezentovanih na portalu budzet.ba, SOG Zavidovići izdvaja sljedeće podatke:

	Plan za 2023. godinu	Plan za 2024. godinu	2024/2023
Prihodi	14.676.779 KM	16.703.210 KM	+13.81%
Administrativne takse i naknade	160.000	165.000 KM	+3.13%
Rashodi	14.676.779 KM	16.703.210 KM	+13.81%
Održavanje cesta i puteva	218.000 KM	265.000 KM	+21.56%
Rad zimske službe	290.000 KM	313.000 KM	+7.93%
Izgradnja putne infrastrukture	2.546.727 KM	2.264.396 KM	-11.09%

Podaci o izvršenju budžeta za 2023. godinu Grada Zavidovići bit će dostupni i uneseni u portal budzet.ba u drugom tromjesečju 2024. godine. Shodno tome, planirano je da Savjetodavni odbor građana Grada Zavidovići okonča drugi krug monitoringa stanja upravljanja javnim finansijama na

lokalnom nivou sa fokusom na poređenje planskih podataka u odnosu na izvršenje budžeta za 2023. godinu, sredinom 2024. godine.

Budžetski proces – viđenje građana¹

Savjetodavni odbori građana koriste različite metode, tehnike i pristupe, uključujući i odgovarajuće digitalne alate, kako bi aktivno promovisali učešće javnosti u lokalnim procesima društvenog monitoringa i donošenja odluka. Kao dio procesa monitoringa, Savjetodavni odbor građana Grada Zavidovići je tokom januara 2024. godine proveo online anketu (https://anketa_zavidovici) sa ciljem da se utvrdi percepcija građana o pitanjima pristupa, razumijevanja, informiranosti o budžetu uprave, kao i njihovog učešća u budžetskom procesu. Poziv za anketu objavljen je putem gradske internet stranice, a pristiglo je 22 odgovora. Rezultati su sljedeći:

Pitanje	Da	Ne	Ne znam
Da li je Budžet vaše lokalne uprave jednostavno dostupan putem zvanične internet stranice uprave?	15 (68%)	2 (23%)	5 (9%)
Da li razumijete sadržaj Budžeta vaše lokalne uprave?	12 (55%)	8 (36%)	2 (9%)
U kojoj mjeri ste zadovoljni informisanjem vaše lokalne uprave o stanju prihoda i rashoda u lokalnom budžetu?	Prosječna ocjena 2,45 (od 1-5)		
Da li ste upoznati sa sadržajem Budžeta za građane koji objavljuje vaša lokalna uprava?	10 (45%)	11 (50%)	1 (5%)
Smatrate li da je Budžet za građane dobar način da se informišete i uključite u proces izrade i praćenja izvršenja budžeta vaše lokalne uprave?	8 (80%)	1 (10%)	1 (10%)
Smatrate li da učestvovanjem u javnoj raspravi građani mogu utjecati da se njihovi prijedlozi uvrste u budžet lokalne uprave?	9 (41%)	10 (45%)	3 (14%)

Građani su dali dosta prijedloga za njihov aktivniji angažman u budžetskom procesu, kao npr. da se informisanje građana o stanju prihoda i rashoda vrši svaka dva mjeseca, te veća transparentnost u izvršavanju budžeta, odnosno njegovom trženju

Preporuke

Shodno izloženom pregledu stanja upravljanja javnim finansijama u Gradu Zavidovići, SOG Zavidovići predlaže sljedeće:

- Prema Uredu koordinatora za reformu javne uprave u BiH „ako informacije koje pripremaju i posjeduju, institucije stavljaju na uvid i raspolaganje javnosti i onda kada se to od njih ne traži, takve institucije zovemo proaktivno transparentnim“. Poželjno je da i jedinice lokalne samouprave postupaju u skladu sa standardima proaktivne transparentnosti, koji su predstavljeni na [Standardi – Ured koordinatora za reformu javne uprave \(parco.gov.ba\)](#)
- U svrhu veće informiranosti i promocije učešća građana u procesu budžetiranja JLS mogu izraditi i promovisati Infografike budžeta. U saradnji sa USAID LGAA partnerske JLS su pripremile i promovisale takve infografike. Poželjno je da se takva praksa nastavi i u narednim kalendarskim godinama.

¹ Više detalja o rezultatima ankete i percepciji građana dostavljamo u prilogu izvještaja.

- Participativno budžetiranje je proces u okviru kojeg građani mogu odrediti na šta će biti potrošen dio budžeta lokalne uprave, uz prethodno jasno utvrđene kriterije. Primjena participativnog budžetiranja bi dodatno osnažila motivaciju i učešće građana u procesu budžetiranja. Više info o načinima primjene participativnog budžetiranja može se naći na [01Dodatak A5_web.pdf \(iom.int\)](#)